

PINKSTEREN IN VRAAG EN ANTWOORD

Pinksteren – waar komt de naam vandaan?

Het woord Pinksteren komt van het Griekse getal ‘*pentekoste*’, wat 50 betekent. Het is de vijftigste dag na Pasen. Het feest komt echter niet uit de Griekse wereld, maar uit de Joodse, oftewel: bijbelse wereld.

In Israël was het een oogstfeest, dus echt in de agrarische sfeer, maar wel helemaal deel van de godsdienst en ingesteld door Mozes. Het is het feest van de *tarweoogst*. Wel gekoppeld aan een eerder feest, *Massot*, het feest van 7 weken eerder, dat van de eerste *gersteoogst*. Ook dat was allereerst een oogstfeest, maar ging over in het feest van *Pesach* of Pascha, herinnering aan de bevrijding uit Egypte toen de Israëlieten ongezuurde broden aten: matzot of matzes.

Dus 7 weken na Pasen vierden de Joden een volgend feest?

Ja. nu van de tarweoogst. Er werden van de eerste geoogste garven tarwekoren twee broden gebakken die de priesters moesten heen en weer bewegen voor Gods aangezicht, als dankoffer. Eén zo’n garf koren heette een *omer*. Ook werden dieren- en plengoffers gebracht.

De joden tellen nu nog steeds zorgvuldig de weken na Pesach, de z.g. ‘omertelling’, precies 7 weken, en dan de eerste dag na die 7 weken is het *Wekenfeest*, hebreuws: *Sjevoeot*. Op de vijftigste dag na Pasen dus. Hun *Wekenfeest* noemen wij Pinksteren.

Vieren de Joden dat Wekenfeest nu nog?

Jazeker. Alleen, het heeft niet meer het karakter van dat oude oogstfeest. Na de val van Jeruzalem in 70 n. Chr. en de verstrooiing van de Joden over de wereld is het geworden tot het feest van de Wetgeving op de Sinaï. Het staat in het teken van de bestudering van de Thora. Ook is de synagoge feestelijk versierd met bloemen en planten. Er zijn synagogen waar men tijdens de nacht voorafgaand aan Pinksteren een *leernacht* doormaakt. Dan leest en bestudeert men samen de Thora.

Van Joden naar Christenen: wat is voor hen Pinksteren?

De uitstorting van de Heilige Geest. In het NT lees je dat in Handelingen 2, geschreven door Lucas, die vertelt dat hij al het gebeurde nauwkeurig is nagegaan. Lucas beschrijft het als een nieuw Sinaïgebeuren: nu wordt niet meer de Wet maar de Geest gegeven. Het gebeurt op de 50^e dag na Pasen. Jezus is ten hemel gevaren en heeft zijn leerlingen opgedragen in Jeruzalem af te wachten. We lezen dat zij in Jeruzalem 'allen tezamen bijeen zijn.' Er staat niet dat ze dan allemaal samen *komen*, maar ze *zijn* samen, 's ochtends in alle vroegte. Hebben ze zo'n 'leernacht' achter de rug? Dat weten we niet. Ineens gebeurt er iets bijzonders. Het huis waar ze zijn wordt gevuld met een gedruis als van een windvlaag. Figuren van vuurtongen verschijnen op hun hoofd. Ze spreken zo, dat mensen van diverse talen hen kunnen verstaan. Eerst verdenkt men hen van dronkenschap. Maar dan neemt Petrus het woord. Hij zegt: dronken? Welnee, het is pas 9 uur in de ochtend. Dit is wat de joodse profeet Joël eens profeteerde: God zal zijn Geest uitstorten op alle mensen. Dat is dus Pinksteren: God als de heilige Geest vervult de mensen, maakt ze vol van God, van Jezus en van geloof.

Hoe was dat toen te zien?

Je zag dat aan die volgelingen van Jezus. Eerst waren Jezus' leerlingen vol angst, twijfel, rouw. Immers, hun Heer was naar de hemel verdwenen. Weg. Wat moesten ze verder met hun geloof? Maar nu, je kende ze niet meer terug: uiterst geïnspireerd, getuigen ze van hun geloof. Gods Geest is in hen en verzekert hen van hun heil. De christelijke Kerk beschouwt dit gebeuren als de start van de Kerk. Pinksteren is dus de *verjaardag* van de Kerk. Op die eerste Pinksterdag kwamen 3000 mensen tot geloof en werden meteen gedoopt.

Ook vandaag komen mensen tot geloof en wij kunnen dat zien als doorwerking ook nu van Gods Geest.

Pinksteren. Duccio di Buoninsegna, (1308)

Is er in het christelijke Pinksteren nog een parallel met de Joodse traditie?

Ja. De Geest hanteert oude woorden van de Thora en de profeten, zeg maar: het Oude Testament. Petrus zegt: Wat de profeet Joël voorspogde komt nu uit: de Geest van God vervult mensen van allerlei soort, allerlei karakter, sekse en leeftijd. In de kerk wordt vaak gezegd: "Woord en Geest gaan altijd samen." Zonder de woorden van de bijbel geen Geest en zonder Geest geen bijbel. 'Geest' is dus allermint iets vaags, een soort spookachtig iets.

Ook het oude element 'oogst' wordt vaak op Pinksteren toegepast: wat Jezus heeft volbracht wordt nu geoogst, nu mensen tot geloof in Hem komen. De Geest van Christus brengt een '*nova lex*', een nieuwe wet, waardoor Joden en heidenen verenigd worden tot een nieuw volk van God. Pinksteren is de start van de wereldwijde verspreiding van het christelijk geloof. Van de zending!

Wat is de plaats van Pinksteren in de kerken?

Het is de feestelijke afsluiting van de Paastijd, de liturgische kleur – wit vanaf Pasen - wordt nu groen. Na Pinksteren staat alles in het teken van de Geest die zich tot alle mensen en volken wendt. Toch staat het feest pas vanaf de 4^e eeuw officieel op de kerkelijke kalender. Vooral in de Middeleeuwen was het een groot feest. Niettemin blijft tot de dag van vandaag Pinksteren minder spectaculair dan Kerstfeest, met een voelbaar Kind, of Pasen, de opstanding uit de dood. Daar kun je je nog een voorstelling van maken. Van Pinksteren veel minder. Er is ook veel minder folklore omheen gegroeid, zoals de kerstboom of de paashaas.

In de Vroege Kerk en de Middeleeuwen ontstonden er liederen over Gods Geest. Heel bekend werd een lied van de theoloog Hrabanus Maurus (plm. 800 n.Chr.), monnik, kerkleraar en aartsbisschop van Mainz. Het lied heet “*Veni Creator Spiritus*”, “Kom, Schepper Geest.” Het is in veel talen vertaald en ook te vinden in het nieuwe Liedboek als Lied 360: ‘Kom, Schepper, Geest, daal tot ons neer.’

Is er nog verschil tussen het Pinkstergeloof in de westerse en de oosters-orthodoxe kerken?

Eigenlijk maar op één punt. Het betreft de kerkleer over de H.Geest. In het westen leerde men dat de heilige Geest uitgaat van God de Vader en van de Zoon, Christus. In het oosten zei men: nee, de Zoon en de Geest gaan beide uit van God de Vader. In de westerse kerken wordt vaak de Geloofsbelijdenis van Nicea / Constantionopel gelezen en dan lees je van de Geest ‘die van de Vader en de Zoon uitgaat.’ Dat ‘van de Zoon’ leest men in de oosterse kerken niet. Zulke dogmatische verschillen vond men vroeger erg belangrijk, tegenwoordig niet meer zo. Wij hebben er oog voor gekregen dat je het geheim van wie God precies is nooit moet proberen te doorgronden. God gaat onze definities altijd te boven.

